

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมอุดมศึกษานั้นมีบุคคลสำคัญอยู่ 3 กลุ่มด้วยกันคือ กลุ่มผู้บริหารและผู้ให้บริการ กลุ่มอาจารย์ และกลุ่มนักศึกษา ปัจจุบันได้มีการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับบุคคลทั้งสามกลุ่มอยู่บ้าง ทั้งนี้เพราะกลุ่มบุคคลทั้งสามมีส่วนในการที่จะทำให้สังคมอุดมศึกษาเจริญก้าวหน้า และธำรงรักษาสถาบันอุดมศึกษาให้มั่นคงเจริญก้าวหน้าไม่ได้ด้วยดี (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ 2527 : 9) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษานั้นนับได้ว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญกลุ่มหนึ่ง เพราะสถาบันอุดมศึกษาทุกสถาบันมีภาระหน้าที่ตามหลักการอุดมศึกษาในอันที่จะผลิตบัณฑิตเพื่อสนองความต้องการกำลังคนของสังคม โดยเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นศึกษิต (Educated man) ที่เป็นกำลังคน (Manpower) เป็นคนที่มีคุณธรรม (Mankind) และมีความเป็นคน (Manhood) อยู่ในตัวเอง (วิจิตร ศรีสร้อย 2518 : 11-12) การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงมีความมุ่งหมายที่จะฝึกอบรมบุคคลให้มีความพร้อมทั้งด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการเพื่อรับใช้สังคมตามแนวที่คนถนัด กล่าวคือ จะต้องประกอบไปด้วยคุณธรรม มีความรับผิดชอบสูง มีใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แต่ในขณะเดียวกันก็มีความเชื่อมั่นในตัวเองอย่างมีเหตุผล และยังคงมีความรู้ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาหรือได้รับการฝึกฝนมา มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รู้จักคิดวิเคราะห์ วิจัยเพื่อสร้างสิ่งใหม่ ๆ เพื่อการก้าวเข้าสู่แวดวงวิชาการ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ใน ไพฑูรย์ สินลารัตน์) บรรณาธิการ 2523 : 55-56)

สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายดังกล่าวก็คือ ความจำเป็นในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา เพราะการได้มีความรู้ความเข้าใจนิสิตนักศึกษานั้น จะทำให้ทราบถึงลักษณะ ธรรมชาติ และนิสัยของนิสิตนักศึกษาเหล่านั้นอาจจะ เป็นแนวทางในการจัดสร้างสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับสภาพ หรือพัฒนาความคิด นิสัย ทักษะคติ ตลอดจน เป็นแนวทางในการพัฒนากรุมนิสิตนักศึกษา พัฒนาการเรียนการสอน การบริหารนักศึกษา และการบริหาร-

งานด้านอุดมศึกษาอีกด้วย (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ 2527 : 10)

ในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมา ผู้บริหารหลายคนที่ได้ประสบความสำเร็จในด้านอื่น ๆ ของการบริหารมหาวิทยาลัย แต่ความที่ไม่เข้าใจนักศึกษาหรือไม่สามารถสื่อสารกันได้อันต้องล้มเหลวไปเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการเข้าใจนักศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง การมีความเข้าใจในลักษณะของนิสิตนักศึกษานั้นจะช่วยทำให้

- 1) ในด้านการเรียนการสอน การจัดระบบการศึกษาสอดคล้องยิ่งขึ้น
- 2) การจัดบริการด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของทั้งนักศึกษาและสังคมโดยรวม
- 3) สามารถวางแนวทางในการปกครองหรือบริหารนักศึกษาได้อย่างสม เหตุสมผล และทันต่อเหตุการณ์ (ประกอบ คูปริศน์ 2527 : 187-188)

พรชูลี อาชาวำรุง ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่นักบริหารสถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในประเภทต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษาไว้ว่า... นักบริหารควรจะทำตัวให้คุ้นเคยกับประเภทของนักศึกษาเหล่านี้ เข้าใจถึงลักษณะ วิถีชีวิต หลักปรัชญา ความต้องการ จุดมุ่งหมายในชีวิต ตลอดจนปัญหาที่มักจะเกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษาประเภทต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อประโยชน์ในการสัมพันธ์กับนักศึกษา การวางแผนงาน กิจกรรม ตลอดจนการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในรูปแบบลักษณะต่าง ๆ กัน (พรชูลี อาชาวำรุง บรรณาธิการ 2525 : 66)

ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาถึงลักษณะและธรรมชาติของนักศึกษานั้นมีหลายประการ เช่น ช่วยให้จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเหมาะสมขึ้น ทำให้ลดช่องว่างระหว่างอาจารย์และนักศึกษาให้ลดน้อยลง ช่วยให้การจัดเนื้อหาวิชาเป็นไปตามลักษณะความต้องการของนักศึกษาในแต่ละวิชาชีพนั้น ๆ ทำให้สามารถจัดสวัสดิการและให้บริการแก่นักศึกษาอย่างถูกต้อง สามารถปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่สอนให้เข้าใจในหลักการดำเนินชีวิตในสังคมได้มากขึ้น อาจารย์สามารถเข้าใจนักศึกษาได้มากขึ้นและสามารถทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อสร้างเสริมและเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักศึกษาในทางที่ดีขึ้น ตลอดจนสามารถปฏิบัติบทบาทในฐานะอาจารย์ที่ดีในการพัฒนานิสิตนักศึกษาทั้งในด้านสติปัญญา สังคม บุคลิกภาพ คุณธรรมจริยธรรม และสร้างเสริมศิลปวัฒนธรรมด้วย (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ใน ไพฑูรย์ สินลารัตน์ บรรณาธิการ 2524 : 9-11)

ความสำคัญของนักศึกษานั้นปรากฏชัดขึ้นทุกขณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสังคมและการเมือง ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย สังเกตได้เด่นชัดภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ถึงปัจจุบัน ในช่วงทศวรรษนั้น บทบาทนักศึกษายังเป็นสิ่งที่ทุกคนพึงให้ความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารมหาวิทยาลัย นักศึกษาได้กลายเป็นตัวแปรสำคัญในความสำเร็จของผู้บริหาร (ประกอบ คุปรัตน์ 2527 : 187) พลังของนิสิตนักศึกษาเป็นพลังที่บริสุทธิ์และสามารถรวมกลุ่มได้ง่าย โดยธรรมชาติที่มีความเป็นอุดมคติสูงส่งอยู่แล้ว เป็นผู้ที่มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย ไวต่อการรับรู้รอบด้าน อยากรู้อยากเห็น และอยากมีประโยชน์ต่อสังคม เนื่องจากเป็นผู้มีเวลาว่างมากยังไม่ต้องรับผิดชอบครอบครัว และไม่ต้องมีภารกิจในการทำงานประกอบอาชีพเลี้ยงตนจึงมีเวลาและความคิดที่จะกระทำกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ที่คิดว่าเป็นประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ โดยไม่มีขอบเขตหรือระเบียบตามหน้าที่การงานมาผูกขังขັบอยู่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม ถ้าหากนิสิตนักศึกษาขาดความเข้าใจเรื่องระเบียบกฎเกณฑ์หรือกฎหมาย ขาดประสบการณ์ในการวางแผนงานและโครงการ ขาดการมองการณ์ไกล หรือคาดคะเนผลที่จะตามมาอย่างย่อมนำให้เกิดผลเสียหายแก่ส่วนรวมได้ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ 2527 : 1-2)

ในปัจจุบันนี้แม้วันนิสิตนักศึกษาจะมีความสำคัญต่อประเทศชาติบ้านเมืองยิ่งขึ้น เพราะประเทศไทยเรากำลังรีบเร่งพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เมื่อนิสิตนักศึกษาสำเร็จการศึกษาจากสถาบันไปแล้วย่อมจะไป เป็นบุคคลชั้นมันสมอง เป็นบุคคลชั้นนำของสังคมที่จะมีโอกาสบริหารประเทศชาติในรูปงานต่าง ๆ กัน คุณภาพของนิสิตนักศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องใคร่ครวญพิจารณาปรับปรุงอยู่เสมอ ทั้งในด้านวิชาการ คุณธรรมจรรยา ทักษะคิด รวมทั้งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในสิ่งที่ดีงาม (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ 2525 : 101) มหาวิทยาลัยจึงต้องมีหน้าที่อันสำคัญในการที่จะอำนวยความสะดวกให้นิสิตนักศึกษามีความเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถในวิชาการ สามารถประกอบอาชีพได้ เป็นคนดีมีศีลธรรมถือความสัตย์ รักหมั่นคณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และที่สำคัญที่สุดคือ มีอิสระเป็นตัวของตัวเองไม่ตกเป็นเครื่องมือของผู้อื่น

ด้วยเหตุที่นักศึกษามีความสำคัญในฐานะกลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่สถาบันอุดมศึกษาทั้งหลายจะต้องพัฒนาให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ จึงได้มีความพยายามที่จะทำการศึกษาวิจัย เพื่อให้เข้าใจ

ในตัวนักศึกษา เพราะการเข้าใจถึงตัวนักศึกษาไม่ว่าจะเป็นประเภท ลักษณะ วิธีชีวิต หลักปรัชญา ความต้องการ จุดหมายในชีวิต หรืออื่น ๆ เกี่ยวกับนักศึกษา จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร อาจารย์ที่จะวางแผนงาน กิจกรรมตลอดจนแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในรูปลักษณะต่าง ๆ กัน และเป็นประโยชน์ในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับนักศึกษาด้วย (พรชูลี อาชวอำรุง. บรรณาธิการ 2525 : 66) การศึกษาเกี่ยวกับแนวบทบาทนักศึกษา (Student Role Orientation) ก็เป็นทางหนึ่งของการนำไปสู่ความเข้าใจในตัวนักศึกษา เพราะสามารถบ่งชี้ให้เห็นได้ว่า นักศึกษาที่มีแนวบทบาท (Role Orientation) ต่างกันจะปฏิบัติในบทบาทที่ต่างกัน หรือบ่งชี้ให้เห็นว่าบุคคลที่สวมบทบาทนี้จะมีทิศทางในทางใด มีการพบปะสังสรรค์กับคนประเภทใดมีความพึงพอใจต่อการปฏิสัมพันธ์เห็นพ้องต้องกันกับแนวบทบาทของเขาอย่างไร และให้แรงเสริมแนวบทบาทนั้นอย่างไร แนวบทบาทของนักศึกษา จะยังคงปรากฏเหลืออยู่ในบันทึกที่สำเร็จการศึกษาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อได้กลับเข้ามาอยู่ในแวดวงสิ่งแวดล้อม หรือบรรยากาศเดิม เช่น กลุ่มเพื่อนร่วมรุ่น แนวบทบาทเมื่อครั้งเป็นนักศึกษาอยู่ด้วยกันจะปรากฏออกมาให้เห็นอย่างเด่นชัดอีก (Feldman 1972 : 385) ในต่างประเทศนั้นผู้ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวบทบาทนักศึกษาและเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย และได้รับการอ้างถึง คือ ชูเมอร์ และสแตนฟิลด์ (Shumer and Stanfield : 1966) แต่ในประเทศไทยนั้นยังไม่ปรากฏการศึกษาเกี่ยวกับแนวบทบาทนักศึกษาไว้โดยตรงว่านักศึกษาไทยมีแนวบทบาทนักศึกษาเป็นอย่างไรบ้าง

วิทยาลัยครูเป็นสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ในการให้การศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามความต้องการของท้องถิ่น และผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี ("พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2527" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 101 ตอนที่ 144 ฉบับพิเศษ : 2) ปัจจุบันมีวิทยาลัยครู 36 แห่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ ภาคเหนือ 8 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8 แห่ง ภาคกลาง 5 แห่ง ภาคตะวันตก 4 แห่ง ภาคใต้ 5 แห่ง และในกรุงเทพมหานคร 6 แห่ง วิทยาลัยครูแต่ละแห่งรับผิดชอบงานในพื้นที่ประมาณ 2-3 จังหวัด มีนักศึกษาภาคปกติในความรับผิดชอบ ประมาณ 70,620 คน (กรมการฝึกหัดครู 2527 : 1-2) นักศึกษาเหล่านี้จะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครูสอนเด็กปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษา ประถมศึกษา และมีธยมศึกษา ทั้งในโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ และเพื่อให้วิทยาลัยครูซึ่งเป็นส่วนราชการของรัฐที่มีทรัพยากร และ

กำลังคนจำนวนมากได้ใช้ทรัพยากร และกำลังคนเหล่านั้นให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ วิทยาลัยครูดังกล่าวอย่างเต็มที่ จึงมีการรับขยายบทบาทของวิทยาลัยครูให้สามารถทำการ สอนในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้กว้างขวางกว่าสาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยครูจึงจะไม่เพียงแต่ผลิต ครูให้ท้องถิ่นเท่านั้น แต่จะผลิตนักวิชาชีพสาขาวิชาอื่น ๆ ตามความต้องการของท้องถิ่นอีก ด้วย (กรมการฝึกหัดครู 2527 : 13-17) ด้วยเหตุผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าวิทยาลัยครู เป็นสถาบันการศึกษาที่มีความสำคัญในการผลิตกำลังคนให้กับประเทศไทยไม่ยิ่งหย่อนไปกว่า สถาบันการศึกษาอื่น ๆ ในระดับอุดมศึกษาด้วยกัน ความจำเป็นของวิทยาลัยครูที่จะต้องทำ การศึกษา วิจัย เพื่อการรู้จักและเข้าใจนักศึกษาในความรับผิดชอบจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น และสำคัญอย่างยิ่งเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษา วิจัย เกี่ยวกับแนวทบทวนนักศึกษา ไทยยังไม่เคยมีการศึกษา วิจัยไว้เลยไม่ว่าจะเป็นสถาบันอุดมศึกษาประเภทใดในประเทศไทย

ด้วยเหตุผล ความสำคัญ และความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำ การสำรวจแนวทบทวนนักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาวิทยาลัยครูว่า นักศึกษาวิทยาลัยครู มีแนวทบทวนนักศึกษาอย่างไร และถ้าจำแนกนักศึกษาวิทยาลัยครูตามเพศ ชั้นปี กลุ่มวิทยาลัย ครู รายได้ของบิดามารดา และที่พักอาศัย แล้วนักศึกษาวิทยาลัยครูจะมีแนวทบทวนแตกต่างกัน หรือไม่ โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งจะเป็ผลตัวอย่าง มากต่อกรมการฝึกหัดครู และวิทยาลัยครูในการวางนโยบายจัดการศึกษา การบริหารสถาบัน การจัดกิจกรรม การปฏิสัมพันธ์อย่างเข้าใจกับนักศึกษา ตลอดจนการพัฒนานักศึกษา ทั้งนี้เพื่อ ให้วิทยาลัยครูสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพไป เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม ประเทศไทย ให้เจริญก้าวหน้า และเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทบทวนนักศึกษาวิทยาลัยครู ในมิติอื่น ๆ ที่กว้างขวางลึกซึ้งต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจแนวทบทวนนักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาวิทยาลัยครู
2. เพื่อ เปรียบเทียบแนวทบทวนนักศึกษาวิทยาลัยครู จำแนกตาม เพศ ชั้นปี กลุ่มวิทยาลัยครู ที่พักอาศัย รายได้ของบิดามารดา

คำถามเพื่อการวิจัย

1. นักศึกษาวิทยาลัยครุมีแนวบทบาทนักศึกษาอย่างไร
2. นักศึกษาวิทยาลัยครุ จำแนกตาม เพศ ชั้นปี กลุ่มวิทยาลัยครุ รายได้ของบิดา-มารดา ที่พักอาศัย มีแนวบทบาทศึกษาค้างกันหรือไม่

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. มุ่งสำรวจแนวบทบาทนักศึกษาวินิจฉัยครุระดับปริญญาตรี ซึ่งศึกษาอยู่ในวิทยาลัยครุ ในปีการศึกษา 2528
2. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นเครื่องมือ โดยให้นักศึกษาประเมินตามการรับรู้ของตนเองเท่านั้น
3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา เปรียบเทียบแนวบทบาทของนักศึกษาวินิจฉัยครุมีดังนี้
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ชั้นปี กลุ่มวิทยาลัยครุ ที่พักอาศัย รายได้ของบิดามารดา
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ค่าเฉลี่ยของแนวบทบาทนักศึกษาของนักศึกษาวินิจฉัยครุแต่ละด้านดังนี้
 - 3.2.1 แนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศึกษิต (Academic and Scholarly Role Orientation)
 - 3.2.2 แนวบทบาทในการใช้สติปัญญา (Intellectual Role Orientation)
 - 3.2.3 แนวบทบาทในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ (Consummatory Collegiate Role Orientation)
 - 3.2.4 บทบาทในการนำประสบการณ์จากการทำกิจกรรมในสถาบันไปใช้ประโยชน์ (Instrumental Collegiate Role Orientation)

- 3.2.5 แนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ
(General Vocational Role Orientation)
- 3.2.6 แนวบทบาทในการพัฒนาสังคม (Social Development
Role Orientation)
- 3.2.7 แนวบทบาทที่ท่าพอเป็นพิธี (Ritualistic Role
Orientation)
- 3.2.8 แนวบทบาทนักกิจกรรมทางการเมือง (Political
Activist Role Orientation)

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย

1. แนวบทบาทนักศึกษาที่ปรากฏในงานวิจัยครั้งนี้เป็นผลมาจากการที่กลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามจากการประเมินการรับรู้ของตนเองเท่านั้น
2. กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยการประเมินตนเองตามความเป็นจริง

นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

1. แนวบทบาทนักศึกษา หมายถึง กระบวนการพฤติกรรมนักศึกษาที่เป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักศึกษา กับ โครงสร้าง และสภาพแวดล้อมของสถาบัน
2. แนวบทบาทนักศึกษาวิทยาลัยครู หมายถึง กระบวนการพฤติกรรมนักศึกษาวิทยาลัยครู ที่เป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง คุณลักษณะของนักศึกษาวิทยาลัยครู กับ โครงสร้าง และสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยครู
3. นักศึกษาวิทยาลัยครู หมายถึง นักศึกษาภาคปกติที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยครูในหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี
4. วิทยาลัยครู หมายถึง วิทยาลัยครูสังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ
5. การรับรู้ (Perception) หมายถึง การแปลความ หรือตีความ จากการที่นักศึกษาได้ประเมินเกี่ยวกับแนวบทบาทนักศึกษาของตนเอง

6. กลุ่มวิทยาลัยครุนครหลวง หมายถึง วิทยาลัยครูจันทระเกษม วิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ วิทยาลัยครูพระนคร วิทยาลัยครูธนบุรี วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

7. กลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้ หมายถึง วิทยาลัยครูยะลา วิทยาลัยครูสงขลา วิทยาลัยครูภูเก็ต วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช

8. กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง วิทยาลัยครูนครปฐม วิทยาลัยครูกาญจนบุรี วิทยาลัยครูเพชรบุรี วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง

9. กลุ่มวิทยาลัยครูภาคกลาง หมายถึง วิทยาลัยครูเทพสตรี วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยกลาง กรม วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา วิทยาลัยครูจันทบุรี

10. กลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือตอนบน หมายถึง วิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิทยาลัยครูลำปาง วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์

11. กลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือตอนล่าง หมายถึง วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ วิทยาลัยครูกำแพงเพชร วิทยาลัยครูนครสวรรค์

12. กลุ่มวิทยาลัยครูภาคอีสานตอนเหนือ หมายถึง วิทยาลัยครูอุดรธานี วิทยาลัยครูสกลนคร วิทยาลัยครูเลย วิทยาลัยครูมหาสารคาม

13. กลุ่มวิทยาลัยครูภาคอีสานตอนใต้ หมายถึง วิทยาลัยครูอุบลราชธานี วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ วิทยาลัยครูสุรินทร์

14. แนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศึกษิต (Academic and Scholarly Role Orientation) หมายถึง แนวบทบาทนักศึกษาที่มุ่งมั่นกับวิชาการที่เรียนสนใจการเรียนรู้ในวิชาการที่เรียนอย่างจริงจัง ต้องการมีผลการเรียนที่ดีและต้องการได้เกรดเฉลี่ยสูง ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อความเป็นนักวิชาการและการศึกษาคณะระดับสูงขึ้นไป นักศึกษาในแนวบทบาทนี้จึงทุ่มเทเวลาเพื่อการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาที่เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ อยู่เสมอ และจะมาเรียนเป็นประจำ ไม่ชอบขาดเรียน

15. แนวบทบาทในการใช้สติปัญญา (Intellectual Role Orientation) หมายถึง แนวบทบาทนักศึกษาที่มีความสนใจใฝ่รู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่นอกแควดวงวิชาที่เรียน เพื่อความรอบรู้และประเทืองปัญญา ไม่หวังที่จะนำความรู้ที่ศึกษาค้นคว้านั้นไปใช้ประโยชน์

นักศึกษาในแนวบทบาทนี้จะชอบอ่าน ชอบศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองเป็นความรู้ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาที่กำลังเรียนอยู่ ชอบคิด เป็นนักคิด และมักจะเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ค่อนข้างเสมอ

16. แนวบทบาทในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ (Consummatory Collegiate Role Orientation) หมายถึง แนวบทบาทนักศึกษาที่สนใจกิจกรรมที่มีลักษณะสนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งเป็นกิจกรรมภายในสถาบันมากกว่าสนใจกิจกรรมลักษณะอื่น ๆ เป็นคนรักสนุก มีเพื่อนมาก และชอบสนุกสนานอยู่ในกลุ่มเพื่อน ไม่ชอบอยู่คนเดียว นักศึกษาในแนวบทบาทนี้จะไม่ค่อยสนใจวิชาการการเรียนและวิชาชีพเท่าใดนัก

17. แนวบทบาทในการนำประสบการณ์จากการทำกิจกรรมในสถาบันไปใช้ประโยชน์ (Instrumental College Role Orientation) หมายถึง แนวบทบาทนักศึกษาที่สนใจอย่างมากต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร (Extra Curricular) ในฐานะผู้นำ ผู้บริหาร หรือผู้ปฏิบัติงาน จุดมุ่งหมายในการทำกิจกรรม คือ การมุ่งฝึกฝนและพัฒนาความสามารถการทำงาน บุคลิกภาพเฉพาะตน ตลอดจนความรู้ด้านอื่น ๆ มากกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อให้ได้สาระทางวิชาการ หรือการฝึกทักษะทางอาชีพ ต้องการให้ตนเองเป็นที่รู้จักของครู อาจารย์ และผู้บริหารสถาบัน ชอบทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากกว่าการเรียนในชั้น และการฝึกทักษะทางอาชีพ จึงอุทิศเวลาให้กับการทำกิจกรรมอย่างมาก เพื่อการสร้างสมประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ในอนาคต

18. แนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ (General Vocational Role Orientation) หมายถึง แนวบทบาทนักศึกษาที่มุ่งความสนใจทุกอย่างไปที่การฝึกทักษะทางวิชาชีพมากกว่าการสนใจเป็นนักวิชาการ และนักกิจกรรม ต้องการเรียนให้จบตามหลักสูตรเพื่อออกไปประกอบอาชีพ ไม่สนใจการศึกษาต่อ จะพยายามทุ่มเทเวลาและความสนใจไปยังวิชาหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิชาเอกที่ตนเรียนเท่านั้น ชอบเรียนทางภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี การกระทำทุกอย่างในสถาบันจะเป็นไปเพื่อการประกอบอาชีพของตนเท่านั้น

19. แนวบทบาทในการพัฒนาสังคม (Social Development Role Orientation) หมายถึง แนวบทบาทนักศึกษาที่สนใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริการ การพัฒนาสังคม สนใจศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสภาพปัญหาของประชาชนและสังคม ชอบวิเคราะห์สภาพปัญหาของประชาชนและสังคมเพื่อหาทางช่วยเหลือหรือหาทางพัฒนาให้ดีขึ้น ชอบที่จะ

อุทิศเวลาเพื่อทำงานหรือทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อประชาชนและสังคมอย่างจริงจัง ชอบที่จะใกล้ชิด ได้รู้จักชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่ประสบปัญหาสังคม ชัดเจนและไร้โอกาส มุ่งมั่นและต้องการเห็นสังคมได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นจากเดิม

20. แนวบทบาทที่ทำพอเป็นพิธี (Ritualistic Role Orientation)

หมายถึง แนวบทบาทนักศึกษาที่มาเรียน มาร่วมกิจกรรมพอเป็นพิธีในฐานะที่เป็นนักศึกษา มิได้มุ่งมั่นตั้งใจในการเรียน การฝึกทักษะอาชีพ หรือ ร่วมกิจกรรมนักศึกษาเท่าใดนัก ฉะนั้นเมื่อถึงเวลาเรียนก็มาเรียน ทดเวลาเรียนก็จะกลับบ้าน กลับหอพัก ไม่สนใจที่จะเข้าห้อง-สมุด หรือใช้เวลาในสถาบันเพื่อหาประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ ไม่ค่อยสนใจใคร ๆ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อน ๆ หรืออาจารย์ นอกจากนี้ยังไม่ค่อยสนใจสิ่งต่าง ๆ ที่มีขึ้นในสถาบันของตนอีกด้วย การเรียน การทำกิจกรรม การฝึกทักษะทางอาชีพที่ทำไปนั้น เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่นักศึกษาทั่ว ๆ ไปต้องทำแต่ละได้ผลอย่างไรไม่ค่อยใส่ใจเท่าใดเลย

21. แนวบทบาทนักกิจกรรมทางการเมือง (Political Activist Role Orientation)

หมายถึง แนวบทบาทนักศึกษาที่สนใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการเมือง การปกครองและการบริหาร โดยมีความสนใจทั้งในระดับสถาบันการศึกษา และระดับประเทศ ชอบติดตามเรื่องราวข่าวสารทางการเมือง การปกครอง ชอบอ่านหนังสือ และสิ่งพิมพ์ ชอบฟัง ชอบสนทนา เรื่องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง รวมไปถึงของต่างประเทศด้วย เมื่อเห็นว่าผู้บริหารสถาบัน อาจารย์หรือแม่แต่มหาวิทยาลัย กระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่สมควร ไม่เป็นธรรม ก็จะวิพากษ์วิจารณ์ หรือไม่ก็ทำการต่อต้าน ทำการประท้วงด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 เลือกวิทยาลัยครูเพื่อเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่มวิทยาลัยครู ซึ่งมีอยู่

8 กลุ่มวิทยาลัยครูด้วยกัน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้วิทยาลัยครูเป็นตัวแทน 8 วิทยาลัยครู โดยให้ 1 วิทยาลัยครูเป็นตัวแทนต่อ 1 กลุ่มวิทยาลัยครู

1.2 เลือกกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจากนักศึกษาในวิทยาลัยครูที่เป็นตัวแทนกลุ่มวิทยาลัยครูต่าง ๆ โดยใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และ มอร์แกน (Robert V. Krejcie and Daryle W. Morgan 1969 : 607-608) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาวิทยาลัยครู 368 คน แต่เนื่องจากว่า เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างแล้วปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างในหลายวิทยาลัยครูมีจำนวนต่ำกว่า 60 คน ซึ่งอาจจะไม่เป็นขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใหญ่พอต่อการแจกแจงได้ ผู้วิจัยจึงขยายกลุ่มตัวอย่างให้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง อย่างต่ำวิทยาลัยครูละ 60 คน จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ปรับขนาดแล้วทั้งหมด 480 คน แยกตามวิทยาลัยครูละ 60 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยได้ทำการศึกษาเอกสารงานวิจัย ตำรา และแนวทฤษฎีต่าง ๆ ของนักการศึกษา นักวิจัย นักคิด เกี่ยวกับบทบาทนักศึกษาทั้งของนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างประเทศ ตลอดจนศึกษายบทบาทเกี่ยวกับนักศึกษาวิทยาลัยครูไทย นำสิ่งที่ได้ศึกษานั้นมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้เหมาะสม และครอบคลุมแนวบทบาทนักศึกษาทั้ง 8 แนวบทบาท ซึ่งสรุปมาจากการศึกษาเอกสาร ตำราดังที่กล่าวแล้วนั้น แบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวบทบาทนักศึกษาวิทยาลัยครู
จำนวน 48 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธีคือ

3.1 นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บคืนด้วยตนเอง

3.2 ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ เพื่อให้อาจารย์ในวิทยาลัยครูที่

เป็นสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างดำเนินการแจกและเก็บรวบรวมส่งคืนให้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ (Percent)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับมทมาทนักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาวิทยาลัยครูวิเคราะห์โดยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 การเปรียบเทียบระดับแนวทมาทนักศึกษาวิทยาลัยครู จำแนกตามตัวแปรอิสระ คือ เพศ ใช้ทดสอบด้วยค่าที (T-test) สำหรับ ชั้นปี กลุ่มวิทยาลัยครู รายได้ของบิดามารดา ที่พักอาศัย ใช้การทดสอบด้วยค่าเอฟ (F-test) หากพบความแตกต่างจะทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffé Method)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัย จะใช้เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับวิทยาลัยครู ในการใช้เป็นแนวทางการวางแผน นโยบาย จุดมุ่งหมาย การจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อม ตลอดจนการจัดกิจกรรมนักศึกษา เพื่อพัฒนานักศึกษาวิทยาลัยครูให้ได้ผลสูงสุดตามความเป็นจริงและสอดคล้องกับแนวทมาทนักศึกษาวิทยาลัยครู ทั้งในระดับกรมการฝึกหัดครู และระดับวิทยาลัยครู
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาวิทยาลัยครู โดยเริ่มจากการอธิบาย (Describe) และใช้เป็นรากฐานในการวิจัยต่อเนื่อง เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจ (Understand) การควบคุม (Control) และการทำนาย (Predict) ตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์เชิงประจักษ์ (Scientific Empirical Study)
3. ผลการวิจัยจะสามารถนำไปใช้เพื่อการเข้าใจถึงพฤติกรรม ทศนคติ บุคลิกภาพ ค่านิยม วัฒนธรรมย่อย ความเชื่อ ตลอดจนปัญหาของนักศึกษา ซึ่งผู้บริหารและอาจารย์วิทยาลัยครูควรคำนึงถึง

4. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับแนวทบทวนนักศึกษาของนักศึกษา
วิทยาลัยครูในมิตติ หรือแ่งมุมอื่น ๆ ต่อไป

ลำดับขั้นตอนในรายงานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งลำดับขั้นตอนในรายงานการวิจัย ออกเป็น 5 บทดังนี้

- บทที่ 1 ประกอบด้วยความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขต
ของการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย
ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ลำดับขั้นตอน
ในรายงานการวิจัย
- บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎี
เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์
ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย
- บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย ประกอบด้วย การสรุป การอภิปรายผล และข้อเสนอ-
แนะ ภาคผนวก